

GENTIUM. JUS

- CAP. I.** De statu hominis naturali et socia
88*li.* 298
- CAP. II.** De officiis, in societate conjugali
et observandis. 315
- CAP. III.** De officiis, in societate parentum
et liberorum observandis. 338
- CAP. IV.** De officiis, in societate herili ob-
servandis. 357
- CAP. V.** De societate composita, quam fa-
miliam vocamus, officiisque in illa ob-
servandis. 367
- CAP. VI.** De societatis civilis origine, for-
ma et affectionibus. 374
- CAP. VII.** De summa potestate, eamque
adquirendi modis. 397
- CAP. VIII.** De iuribus majestatis immanen-
tibus, quidque circa ea justum sit. 408
- CAP. IX.** De iuribus majestatis transeun-
tibus. 455
- CAP. X.** De officiis civium. 488

CAS-

CANDIDO LECTORI

S. P. D.

JO. GOTTL. HEINECCIUS

UI adhuc in jurisprudentia civili, cum
Romana, tum patria, illustranda non
perfunctoriam operam collocasse mihi vi-
deor; jam persuaderi mihi passus sum, CAN-
DIDE LECTOR, ut etiam JUS NATURÆ ET GEN-
TIUM brevi libello complecterer, et enchiri-
dion illud in usum eorum, qui institutione
me autuntur, typis exscriptum, publicarem. Et rem sui
fortassis periculi fecerunt amici, qui me consilio, atque
auctoritate sua ad concinnandum hunc libellum impule-
runt. Quod enim ad me attinet, ita jam pridem occa-
lui, ut non magnopere reformidem aliorum de me judi-
cia, sed, sinceræ bene de communibus studiis meren-
di voluntatis mihi satis conscientia
me facile consoler. Sive enim opuscula mea in virorum
bonorum, et rerum hujusmodi intelligentium, manus
incident: non est profecto, quod verear, ne hoc con-
silium meum damment: sive obtrectatores ea oculis lus-
trare non dubitent: eorum judicia ego non majoris fa-
cio, quam hominum, à lacu et furno redeuntium, qui-
bus non possunt non omnia, quæ suis ipsi impuris ma-
nibus contrectant, sordere. Quare, missis his, ad id
venio, quod magis ad rem pertinere arbitror, id est,
ad consilium meum, institutique rationem, quibus
perspectis, quid ego præstiterim, quemque fructum tu-
ex hoc libello capere possis, satis intelliges. Nulla est
philosophiae practicæ disciplina, quæ vel rerum argu-
mentorumque pondere, vel utilitatis ubertate, cum hac
jurisprudentia naturali ulla ex parte sit comparanda;
quippe cuius tanta est dignitas, tantusque in vita hu-
mana usus, ut iis, qui illa neglecta, solis rerum ab-
tractarum, ac naturalium speculationibus ingenii aciem

in-

intendunt, jure merito occlamet illa Helenæ apud Euripi
dem in Hel. v. 928.

Aἰσχρὸν τὰ μέτρα βάσαντι φεύγειν
Τάτ' ἐντα, καὶ μὴ τὰ διδίκαια μηδέποτε.

Nam turpe id esset, quum scias hominum
ac Deum

Quod est, eritque, justa te haud cognoscere.

Sane si, qui ad jurisprudentiæ civilis intelligentiam cogitationes suas, ac studia conferunt, ii magnopere falluntur, si se operæ pretium, sine hac præstantissima scientia, sperant facturos. Nam si is demum ad veram ac solidam doctrinam, rerumque scientiam pervenisse dicendus est, qui, quas perspectas habet, veritates, ex fonte, non ex impurioribus lacunis, hausit: jurisprudentiæ profecto nostræ non alias fons, aliaque scaturigo est, quam jus illud primævum, quod non didicimus, accepimus, legimus, verum è natura ipsa arripuimus, hausimus, expressimus, ad quod non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, ut si quis maximam jurisprudentiæ Romanæ partem jus naturale, factis hominum applicatum, dixerit, is me non admodum habiturus sit dissentientem. Vedit id incomparabilis philosophus, Epictetus, qui apud Arrianum Diss. Epict. IV. 3. eos, qui sapientiæ student, ad sempiternam illam legem divinam, tamquam ad limpidissimum fontem, non ad solos legum civilium rivulos, vocans: Οὐτοί, inquit, εἰσὶν διὰ πάσης ἀπίσταμενοι νόοι, τῶντα διαταγμάτων ἐξυπέρ ταῦθα θεωροῖ, τοῖς νονταρταγμοῖν, τοῖς Μασσοῖς, η καοῖς. Hæ sunt inde, (a Deo,) ad nos missæ leges, hæc præcepta: horum interpretē fieri oportet, his obedientem: non Massurii, aut Cassi legibus. Et Tullius noster de legibus II. 4. ubi ex instituto de legum, justitiæque origine disserit: Hanc, inquit, video sapientissimorum fuisse sententiam, legem nōque hominum ingenii excogitatam, nec scitum esse aliquod populorum, sed æternam quiddam, quod universum mundum regeret imperandi prohibendique sapientia. Ita principem legem illam et ultimam, mentem esse dicebant, omnia ratione aut cogentis aut vetantis Dei: ex qua illa lex, quam dicit humano generi dederunt, recte est laudata, est enim ratio, mensque sapientis, ad iubendum et ad deterrendum idonea.

Ad-

Addidit, sibi à parvis ediscendum fuisse illud, SIN JUS VOCAT, id est, corpus illud XII. Tabularum: et hæc, aliaque jussa ac vetita populorum, vim aliquam habere ad recte facta vocandi, et à pravis avocandi: quæ vis non modo senior sit, quam ætas populorum et civitatum, sed et æqualis illius cœlum atque terras tuentis, et regentis Dei. Quod ubi præclaris exemplis demonstravit, inde porro colligit, esse aliquam rationem, profectam à rerum natura, et ad recte faciendum impellentem, et à delicto avocantem: quæ non tunc denique incipiat lex esse, quum scripta sit; sed tunc, quum orta sit: ortam autem esse simul cum mente divina. Eam demum esse justorum, injustorumque distinctionem: ad illam antiquissimam, et principem naturam leges hominum dirigendas esse, quæ suppicio improbos adficiant, defendant ac tueantur bonos. Hæ illo loco Cicero, qui et alibi de officiis III. 17. hunc locum tractat, et, ubi discrimen juris gentium, et civilis ostendit, prioris principia pæne ex hominum memoria evanuisse, ac proinde jurisprudentiam Romanorum fere totam oblanguisse, graviter conqueritur. Ita enim intelligenda sunt verba viri prudentissimi sequentia: Quod civile, non idem continuo gentium: quod autem gentium, idem civile esse debet. Sed nos veri juris, germanæque justitiæ solidam, expressamque effigiem nullam tenemus: umbra & imaginibus utimur. Eas ipsas utinam sequeremur, feruntur enim ex optimis naturæ et veritatis exemplis. Quid vero aliud hic docet Cicero, quam quod nos non satis umquam doceri posse, idemtide monemus, præclaram esse Romanorum jurisprudentiam, et ex optimis naturæ ipsiusque interioris philosophiæ præceptis expressam; sed inanem eam tamen umbram, ac vita veluti destitutam imaginem futuram, hisi accedant veri juris, germanæque justitiæ principia: quæ, quia sola ab ipso Deo immortali divinaque ratione proficisciuntur, nullius hominis imperio suffragioque populi tolli atque abrogari possunt? Hæc vero si conjungantur cum civili illa, quam jurisconsulti perpoliunt, sapientia: tunc demum illud nescio quid præclarum et singulare solet existere. Accedit, quod, si vel maxime ita comparata esset jurisprudentia Romana, nullo ut alio præsidio indigeret, tota-

que

que ex decemvironum tabulis, aliisque legibus civilibus, tamquam ex uberrimo fonte, promanaret: ea tamen nihil auctoritatis habitura sit in definiendis integrarum gentium litibus et controversiis, quippe quæ inter se non alio jure, quam quod ipsa natura inter omnes homines pereque constituit, reguntur, jure, inquam illo universali, quod in fœderibus, pactionibus, conditionibus populorum, exterorum regum, in universo denique belli jure et pacis versatur, quodque Cn. Pompejum et quum requiesceret, litteras, et, quum rem gereret, rem ipsam docuisse, gloriatur Cicero pro L. Cornelio Balbo Cap. VI. Quare in quantum integræ gentes, et respublæ præ privatis quibusdam hominibus eminent; tanto jus naturæ et gentium est jure civili, quod inter privatos tantum cives viget, excellentius, ut de eo vere dici possit, quod, comparatis inter se Græcorum Romanorumque linguis, dixit Tullius pro Archia poeta Cap. X. *jus illud naturale ac gentium apud omnes gentes* vigere; *civile suis finibus, exiguis sane, contineri.* Qui jam vulgo glossatorum nomine veniunt, homines, diligentes illi quidem, nec juris civilis imperiti, at sæculi vitio barbari, non aliunde decidi oportere, existimabant, illas regum gentiumque controversias, quam ex diffusa illa juris Justiniane collectione, qua comprehensas leges si quis recte imbibisset, eum, tamquam ex triptode, de belli pacisque juribus oracula illico fundere posse, jactabant. Et sane id tam facile faciebant, quam pirum vulpes comedest. Quoties enim quæstio incidebat de jure Imperatoris augustissimi in universum orbem, per quem olim Romani arma victoria circumulerant: sedes hujus doctrinæ erat in LEG. IX. DIG. DZ LEGE RHOD. DE JACTU, in qua, tamquam gemma quedam, fulgent verba illa Antonini Imperatoris: *Ego quidem mundi dominus: lex autem maris.* Si de jure belli disceptandum esset, feciales suos ablegabant ad titulos Digestorum de captiis, et postlimio, et redemptis ab hostibus, de re militari, de castrensi peculio, de veteranis, de testamento militis, de bonorum possessione ex testamento militis, et in primis ad titulos insignes Codicis Justinianei, qui militare possunt, vel non possunt, et de ser-

servis, ad militiam vel dignitatem adspirantibus, et ut nemo duplici militia, vel dignitate et militia simul utatur, negotiatores ne militent, de re militari, de castrensi peculio militum et præfectianorum, de erogatione militaris annonæ, de excocione et translatione militarium annonarum, de militari veste, de metatis et epidemeticis, de salgamo, similesque alios quamplurimos; in quibus omnibus tantos jurium belli et pacis thesauros reconditos esse, adseverabant, ut copia ipsa inopes redditura sit omnes, qui illis occupandis animum velint adpellere. Quid si de fœderibus, pactionibus ac sponstationibus liberarum gentium esset respondentum? Quid vero? Quasi non in pandectis æque, ac codice fulgerent verbosissimi tituli de pactis, de transactionibus, de verborum obligationibus, de duobus reis, de contrahendis stipulationibus, et similes: quos quisquis, multis vigiliis excusso, in succum et sanguinem converterit, eum nihil existimabant ignorare, nimisque stupidum esse querebantur illum, qui in ista rerum prætantissimarum farragine vel decisionem, vel argumentum legis, quod vocant, non illico repetiret. Sic et de legatorum juribus disceptantes, nihil desiderare posse contendebant, si in consilium adhiberent titulos de legationibus. De jure vero leges ferendi, magistratus constituendi, pœnas infligendi, exigendi tributa, et vectigalia, et similibus, omnia jam in titulis de legibus, senatus consultis, longa consuetudine, constitutionibus principum, de officio præfectorum prætorio, præfectorum urbi, et sequentibus, de pœnis, bonis damnatorum, interdictis et relegatis, denique de publicanis, vectigalibus, et comisis, et similibus exhausta, et ad liquidum perducta esse, credere auditores sua fide jubebant. Quin si vel maxime ibi aliquid non satis explicatum alicui videatur: eum tamen sitim non melius expleturum, putabant, quam si in subsidium adhibeat scripturam sacram, jus canonicum, pontificum decretales, et maxime diffusa illa philosophorum scholasticorum opera, in quibus omnibus et ille juris gentium vindicatio, Hugo Grotius, prolegom. §. XLVIII. et sequ. invenisse sibi visus est quam plurima, quæ ad ius illud naturæ et gentium illustrandum non parum ad-

ferant utilitatis. At, si dicendum quod res est, boni il-

C A S T I G A T I O N E S

A D P RÆFAT. EDIT. ANNI M D C C XXXVII.

At, si dicendum quod res est, boni illi viri vix secum expendisse videntur: Heineccius in hac præfatione, et aliis hujus opusculi pluribus locis aperte sententiam Hobbesii, Puffendorffii, Thomasii, et ceterorum Protestantium profitetur, qui solo lumine naturæ quæcumque illius juris sint, perdiscenda volunt, qualibet auctoritate sublata sive Scripturarum, sive Patrum, sive quorumque. Nam et jurisconsultos et Catholicos Scriptores parum prodesse ad jus hoc Naturæ, et Gentium dilucidandum non solum asserit, quin et eos plautino Tronianis servi sale perfriuit. Sed auctoritatis necessitas ab ipsa natura adstruitur, quippe nisi illa accederet, vix quidquam aut potius nihil discerent, adeoque nec scirent homines, uti infantes à consortio hominum remoti, vel quicunque auditus organo destituti sint. Duplici via igitur insistendum, auctoritate, et ratione: homo enim cum sit natura sua rationalis, ingenita illi vis ratiocinandi est, eaque in omni scientia et disputatione uti debet, non ita tamen rectæ rationis argumentis eo usque se addicet, ut omnem auctoritatem, vel ipsius sacræ scripturæ, maxime in hac juris scientia, prorsus negligat. Juris quippe decreta alia sunt perspicua, et omnibus pervia, uti illa de quibus loquitur Paulus Epist. ad Rom. cc. 1. 2. difficilia quædam, alia difficiliora, et obstrussissima nonnulla, quæ reserare mentis nostræ acies haud potens est. Infirma natura humana, et densissimis tenebris circumquaque obducta, quas sine labore, dolore, et timore nequit discutere. Ad hæc mores corrupti, humanarum rerum illecebræ, mordaces curæ, et perturbationes veri et recti consequitionem præpediunt. Quapropter sapientes omnes tum Ethnici, tum Christiani superno lumine fovendam putant imbecillitatem nostram ne caligaret sèpiusque cæ-

cu-

li viri vix secum expendisse videntur, quam parum pon-

de-

cutiret ut probat Clarkius de verit. relig. Christ. t. 2 cc. 10. 11. Ut turpiter errant, qui regnum rationis uti Joannes Phereponus, sive Clericus et alii, à quo omnis exulat auctoritas in veri perspicientia vigere arbitrantur; et ii simul qui sola recta ratione innixi intimos naturæ recessus adire præsumunt, ut Jurisconsulti Protestantes, immo et primi Pelagianismum, alteri Naturalismum fovent. Nec erat cur jurisconsultos et Scriptores Catholicos hac præfatione traduceret, quia cum ipsis vim ratiocinandi, et rectæ rationis exercitium haud negari possit, tum singulari profecto titulo id sibi vindicabunt in jure naturæ interpretando. Romanæ enim vero jurisprudentia auctores quantum in hac re proficerint, ipse supra testatus est Heineccius, quandoquidem maximam jurisprudentiæ Romanæ partem jus naturale factis hominum applicatum dixit, et pleraque eorum, quæ in hoc opusculo versat, eadem ipsa ab jurisconsultis et interpretibus civilis inculcantur. Quod Theologos autem, et Catholicos Scriptores attinet, plura hujus argumenti ita perspicue, et dilucide ex ipsius naturæ principiis tractarunt, ut Protestantum industriae nihil nisi specilegii curam reliquerint. Fatetur id ipsum Hugo Grotius, vir gravis et doctus, in prologomenis, qua præcipue forte causa à recentioribus plerumque in discrimen adducitur. Sed si ipsi quæ ex illorum scrineis expilarunt persolvere pergant, implumes omnino, et obærati paria facere nequibunt. Quibus palam fit quam injuste, ac temere notam adscribant Sanctæ Ecclesiæ, Patribus, et Scriptoribus Catholicis, quasi a recta tradendæ scientiæ juris naturæ methodo recedant, proptere quod in subsidium Scripturas Sanctas, et sapientium testimonia advocent. E contrario præfata hæc omnia ad hanc illustrandam scientiam magnopere utilia, et valde opportuna proculdubio sunt, quod autem re ipsa valde utile, quod commodum, illud cum M. Tullio, et ceteris sapientibus in morali acceptione dicitur necessarium. Quamquam si quis naturales leges sola ratione deducere vellet, et hoc facile ferri possit,

de

deris apud gentes , juris Romani ignaras , et à Christiana pietate alienas , habitura sint argumenta ex jure Justinianeo , sacris pandectis , jure pontificio , Thomæ , Alberti Magni , S. Bonaventuræ , et aliorum operibus deponita . Apud Plautum Mostell . III . 1 . v . 29 . consultus à domino , Theuropide , Tranio servus , quid nunc faciundum censeat , quando ea omnia facta neget vicinus , quæ ipse retulisset ? lepide ac percallide respondet :

Ego' quid censem ?

Cape , obsecro hercle te , cum eo una judicem .

Sed eum , videto , ut capias , qui credit mihi :

Tam facile vinces : quam vulpes pirum comedest .

Idem , vereor , ne postulent ii , qui se jura belli , pacis , fœderum , omnesque , quæ inter gentes intercedere possunt , controversias , vel ex legibus Romanis , vel ex jure pontificio , vel ex sacris veteris , novique fœderis libris , vel denique ex vastis philosophorum scholasticorum commentariis , se definire velle pollicentur . Judges enim postulant eos , qui his libris sibi eorum auctoritate fretis , credant , pollicenturque victoriam tam facilem , quam si vulpes pirum comedat .

Quid

de eisdem tamen nihil statuere debet , quin disquisierit prius , an cum lumine revelato consentiant nec ne . A Christiana namque pietate alienum videtur , quæcumque ad mores pertinent insuper habita revelatione , et Theologorum censura definire . Quam methodum cordatiores etiam Protestantes quadantenus servarunt , et servat , si dicendum quod res est , ipse Heineccius , cum in hac præfatione incidisse se in harmoniam illam incomparabilem revelationis et rationis credit , et in calce ipsius scholia paragraphis subjunxisse admoneat , ut consensum veterum ac recentiorum ipsarumque sacra rum litterarum ostendat . v . Dan . Concinna t . 6 . Theol . Christ . Diss . prolegom . de jure nat . et gent . cap . 8 . et seqq . Anselmus Desing . Larva detr . lib . 1 . cc . 5 . 9 . lib . 2 . cc . 3 . 8 . Joann . Franc . Finetti de princ . jur nat . lib . 1 . c . 4 . et infra not . ad § . 16 .

Quid vero si gens quædam cum Turcis , vel Sinensibus ,

vel Japonibus de violatis fœderum legibus expostulet ? Cum argumentis in præcedenti nota pro auctoritate , et Sacra Scriptura adductis pressius urgeantur Heineccius ceterique Protestantes , hoc de Sinensibus , et Japonibus excipiunt , sed futile , et intempestivæ responsionis . Quoniam nunc quæstio haud est , sint ne Ethnici Scriptores Scripturas divinas amplexuri , quas scimus ab illis ignorari , et nihil fieri . In hoc vertitur difficultatis cardo : sit ne universo generi humano , originali labe sauciato , tenebrisque obsepto , necessaria doctrina revelata ad difficilima juris naturæ decreta cognoscenda , et ad ordinem istius societatis humanæ moderandum ? Homo utpote à nobis imbuendus est non commentitius sed verus , et ita imbuendus jure naturali , ut in virum probum et honestum , civem etiam sincerum , fortem , fidelem evadat , qualem exprimit teste ipso Heineccio § . 106 . lib . 2 . Divus Paul . ad Timoth . epist . 1 . c . 2 . ut quietam (scilicet) et tranquillam vitam agamus in omni pietate , et castitate . Quo posito , artes , et scientiæ formandæ sunt prout earum exigit indeoles , sive multos , sive paucos habituæ sint lectores ; ac proinde cum hæc juris disciplina tradenda sit , immerto utique silentio prememus potissimum ejusdem instrumentum , vel principium , quia quibusdam nationibus minime probetur ; cum sat sit eo subsidio hanc scientiam egere , ut certe indiget doctrina revelata ad mentis humanæ aciem acuendam . Ex quibus perspicere licet utramque recentiorum sectam errare , alii siquidem juris artem à doctrina revelata omnino sejungunt , alii conjungendam putant utramque doctrinam dum Christianis , secus dum Ethnicis juris naturalis decreta explicantur . Nam veritas non uni nationi , non uni populo , sed universo generi humano patescere omnino debet . Nec admodum difficile erit ex ipsis tela , quibus jugulentur , de promere , quia neque Heineccius , neque Pufendorffius est à Sinensibus receptus , et tamen illi dicunt jus à se descriptum esse jus naturæ , et ex eorum libris , et scholis hoc dici posse . Fallaciis etenim utun-

tur

vel Japonibus de violatis foederum legibus expositulet? His scilicet facile persuadebitur, justa esse omnia, quæ non dicam jure consulti, aut Pontificis Romani, vel Thomas Aquinas, sed ipsi Prophetæ, ac Apostoli scripserunt. At ego id eos, credo, non facilius consequuturos, ac Turcas, si Mahumedem; aut Sinenses, si Confucium suum nobiscum judicem capere vellent. Ex eo vero profecto consequitur, ut aut omnes gentium rerumque publicarum controversiæ inter *τὰ ἀνόρα* referenda sint, aut in promptu esse oporteat præcepta vel leges, quas ipsa recta ratio vel Deus potius, rationis auctor, inter omnes gentes, quantumvis linguis, ac regionibus dissitas, constituerit; quibusque se populi omnes, qui non plane obbrutuerint, obligari fateantur. Quam vero hæc ipsa non alia sint, quam quæ juris naturæ ac gentium vocabulo designamus: quid quæso, utilius, quidque magis in omni vita frugiferum esse potest, quam præclara ista vereque divina præcepta ita percepta habere, ut iis non ad ostentationem, sed ad dijudicanda integrarum gentium civitatumque negotia, utaris? Quis præclare de studiosa juventute mereri neget eos, qui se illi duces ad tam incomparabilem scientiam profitentur? Denique quis non eos ipsam rectam

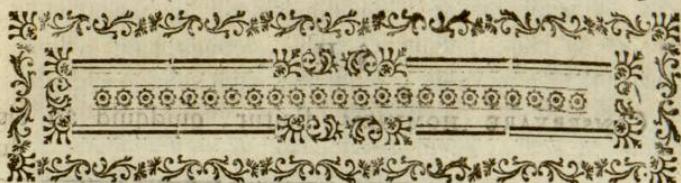
ra-
tur cum Sinenses, et Aethiopes inducunt Sacrarum litterarum ignaros, quia sophisma hoc accidentis est ut vocant logici, nam per accidens est quod Scriptura, et Auctores Catholici ignorentur à Sinensibus, atque ita non recte concluditur inutilia ea esse per se ad jura naturalia agnoscenda. Quemadmodum nec cite pariter instituitur argumentatio cum dicunt Scripturam esse ignorantem, aut non receptam Japonibus, ut eliciant neque aptam esse ad veritatem demonstrandam. Sicut Heinicci libellus non est notus, aut receptus Aethiopibus: ergo non est idoneus ad docendum reliquos juvenes: vel Euclides non est cognitus à Groentandis, ergo ex eo nemo docere poterit Sinenses. Fraus igitur inest, quia et negatione actus ad negationem potentiae fit transitus: liber ignotus mihi actu me non docet, aptitudinem tamen habet ad docendum. Concin. Diss. proleg. jur. nat. c. 12, Desing. Larya lib. 1. cc. 5. 10.

rationem in exsilium agere velle dicat, qui operam omnem, in jure naturæ ac gentium collocatam, non modo infructuosam, sed et noxiā, et cum maximo juvenum detimento conjunctam esse, clamant? Sed hæc quidem fortassis ad pudorem purgandum mihi sufficerent, si vel solus, vel inter primos, in hac perpolienda disciplina operam aliquam atque industriam collocassem. Jam vero quum jam pridem non modo æterna illa Grotii et Pufendorffii opera in omnium manibus versentur, sed et hodie nemo fere sit umbraticus doctor, quin aliquod meditationum suarum, ad hanc universalem jurisprudentiam pertinentium, specimen, tamquam evulsum splendissimo palatio lapidem, circumferat: actum egiisse videbor plerisque, et otium, quod melius transigi poterat, in adornando hoc libello male contrivisse. Enim vero hos meminisse velim, suum cuique esse judicium, et quod uni supervacuum videtur, id aliis non modo utile, sed et necessarium, videri. Et sane qui in academiis erudiendæ juventuti operam navant, ii re ipsa quotidie experiuntur, quanto cum tædio conjuncta sit servitus, cui obnoxii sunt omnes, qui aliorum libellos enarrare coguntur; ac proinde nihil illis accidit molestius, quam si alios duces sequi, et confidere jubeantur alieno ingenio. Sæpe enim talia sunt auctoris cujusdam, quem interpretandum suscipiunt, principia, qualia ipsi probare non possunt. Sæpe ille pleraque sine ordine etiam confuse pertractat, ut nihil sit in libello, quod veluti certam sedem ac fixum domicilium habeat, nihil, quod non æque facile alienissimo, ac suo loco, pertractatum reperiatur. Aliquando contingit, ut auctor, quem quis ducem elegit, in rebus vel nugatoriis, vel *ἀνοδιούστοις*, admodum sit verbosus, magnoque conatu maximas agat nugas; in aliis, perquam scitu necessariis, tam brevis, ut eas saltu magis transilire, quam attingere videatur. Atque inde duo consequi necesse est, primum ut docentes multa, quæ auctor scripsit, refellere, rebus nihili cum tædio immorari, plura ab eo omissa magno cum temporis dispendio supplere teneantur: alterum, ut discentes veluti per labyrinthum eo perducti, quo via recta multo facilius pervenire potuissent, res, tam variis interruptas disputationibus, suopte in-

genio connectere nequeant ; atque ita præcipuo fructu , quem ex illis acroasibus capere debuissent, priventur. Id vero vel solum satis idoneam rationem sufficit doctori , ut in docendo suis , quam aliorum , libellis uti malit : adeoque et mihi prodesse debet , elementa hæc juris et gentium scribere auso ; ne temere eum laborem suscepisse , aut post tot Homeras Iliada exorsus esse videar. Sed habere mihi visus sum et alias causas , quæ me ad scribendum non modo invitarent , sed et quodammodo impellerent. Quicumque adhuc in pulcherrima illa disciplina versati sunt , illi doctrinas suas vel nulli certo ac indubio principio superstruxerunt, veritates varias , easque utilissimas , veluti uno fasce, collegisse contenti : vel principia parum idonea admisserunt : vel ea denique tan longe ex subtilissimis , quas metaphysica suppeditat , notionibus petierunt , ut data veluti opera tenebris omnia involvere voluisse videantur. At ego , expensis omnibus , quæ huc facere videntur , hanc feci summam cogitationum mearum , nullius disciplinæ philosophicæ evidentiora oportere esse principia , quam juris naturæ , et gentium : quippe quod Deus immortalis non solis eruditis , iisque , qui acutius reliquis vident ; sed omnibus omnino hominibus non modo perspectum , verum etiam eorum mentibus inscriptum esse voluit. Nullum vero reperiri principium evidenter , existimo , quam quod vir illustrissimus, SAMUEL L. B. DE COCEJI , aulæ Regiæ Prussicæ Papiniannus , tum adhuc admodum juvenis, pereruditis dissertationibus demonstravit , puta VOLUNTATEM DEI. Quamvis enim plerique hodie veterem illam scholasticorum doctrinam de naturali actionum bonitate et justitia , à Pufendorffio tanto molimine profligatam , in lucem revocare malint : ego tamen perspexisse mihi videor , esse quidem actiones in se et sua natura bonas : at justas illas dici non posse sine jure , nec jus intelligi sine lege , nec legem sine legislatoris voluntate concipi posse : adeoque bonitatem actionum naturalem posse illam quidem hominem , qui rectæ rationi , quam cupiditatibus suis obtemperare malit , obligatione quadam interna ad bene agendum impellere ; verum non tamquam legem , sed tamquam consilium aliquod , quod qui non sequitur , imprudenter quidem , at non injuste , egisse

videri potest. Sed non minus porro perspicue intelligere mihi visus sum , Deum voluisse , ut vero bono frueremur. Quod quum aliter consequi , quam per AMOREM , nemo possit : ex eo solo , tamquam limpidissimo fonte , totum jus naturæ et gentium prono alveo fluere , censeo , atque ita incido in harmoniam illam incomparabilem revelationis et rationis , quippe ab eodem benignissimo Numine profectarum. Nam et illa , amorem totius legis divinæ , quæ decalogo comprehenditur , summam , αναγνωστικόν , πλήρωμα , τέλος esse diserte docet , Mattb. XXII. 37. Luc. X. 27. Rom. XIII. 9. I. Tim. I. 5. Non equidem ignoro , quid obverti soleat huic sententiæ , puta , amorem esse virtutem , ad quam nemo cogi vel externa obligatione , obstringi possit : ac proinde ex eo fonte officia quidem humanitatis , quæ et imperfecta vocant , non autem perfecta , promanare. Sed præterquam , quod decalogi leges , quæ procul dubio perfecta non minus , quam imperfecta , officia inculcant , ad AMOREM , tamquam ad principium suum , ab ipso Servatore revocantur : luculenter videmur ostendisse , verum amorem non modo cum propensione alteri beneficiandi , sed et cum proposito , eum , quem amamus , non lèdendi , eique omnia , quæ jure etiam perfecto debemus , tribuendi , conjunctum esse : et priorem AMOREM BENEFICENTIÆ , posteriorem JUSTITIÆ , commode posse adpellari ; utrumque vero esse intelligendum , quoties ex amore universum jus naturæ et gentium derivatur. Ceterum ex AMORE fluere officia omnia erga Deum , nos ipsos , aliosque homines ; eaque tum absoluta , tum hypothetica , re ipsa nos ostendisse , arbitramur. Nec aliam juris gentium originem esse , patet. Sive enim in statu naturali , sive in societate , vivant homines , ad tuendam vitam , sanitatem , substantiam , rem denique publicam , amore impelluntur , nec gens à gente quidquam exigere ex ulla ratione potest , nisi ex regulis amoris notissimis : Quod tibi vis fieri , id et aliis factio : itemque , quod tibi non vis fieri , alteri ne feceris. Immo ad ipsas ineundas societas nihil aliud impulit homines , quam amor tum sui , tum aliorum , quorum communis saluti talibus pactis consulere voluerunt. Habes , CANDIDE LECTOR , meditationum mearum summam : quibus me , ob illam rationis et fidei concordiam , mag-

magnopere délectari , non diffiteor ; sed ita , ut eas obtrudam nemini , neque ideo aliorum doctrinis quidquam detractum velim. Ipse etiam hic libellus , ut spero , ostendet , me nusquam id egisse , ut aliis insultarem , sed ut mea proponerem , eaque vel firmarem argumentis , vel contra ea , quæ obverti illis posse videantur , modeste vindicarem. Nullum scriptorem , cuius memini , paulo acerbius reprehendi , quamvis aliquando non defuisse occasio : quin eorum nomina plerumque dissimulare , quam aliquid , quod non dicam immodes-
tius , sed duriuscule scriptum videri posset , scribere malui. Methodo usus sum , Musis meis familiari , non mathematica quidem illa , vel geometrica , sed naturali , et perspicua , quam auditoribus commodissimam esse ; re ipsa per tot annos expertus sum. Operam dedi , ut omnia præcepta ex claris definitionibus , deductisque inde axiomatibus derivarem : eaque stilo , non ornato illo quidem , aut multis eloquentiæ luminibus distincto , quem hujsmodi libeli non desiderant ; sed puro tamen , quantum fieri potuit , et perspicuo proponerem. Plerisque paragraphis scolia subjunxi , in quibus modo doctrinas , in iis propositas , aliis argumentis firmavi : modo objectiones quasdam solvi : modo consensum veterum ac recentiorum , ipsarumque sacrarum litterarum , ostendi : non quod turpi ~~perambulacra~~ ~~anno~~ ~~zivis~~ , juris naturæ et gentium præcepta ex aliis , quam suis ac domesticis principiis , derivare voluerim ; sed quod ea et oblectare lectorem , et convincere possint , talia esse hujus disciplinæ præcepta , ut ea et veteres solo rationis ductu perspexerint , et ipsi sacri scriptores , divino adflatu , humano generi inculcarint. Indicis conficiendi laborem filius in se suscepit , quem non male hoc officio functum esse , speramus. Sed quum spe longius procedere orationem , animadvertam , hic eam abrumpo , meque benevolentia bonorum omnium , et tuæ maxime , CANDIDE LECTOR , vehementer etiam atque etiam commendo. Vale. Halæ Magdeb. ipsis Idibus Octobris. MDCCXXXVII.

E L E M E N T A J U R I S N A T U R Æ, E T G E N T I U M.

LIBER PRIMUS. J U S N A T U R Æ.

C A P U T P R I M U M.

*De Natura , et Constitutione Juris naturæ,
et Gentium.*

§. I.

Quemadmodum omne id homini BONUM esse dicimus , quod eum conservat ac perficit ; MALUM , quod eumdem destruit deterioremque reddit , (*Elem. phil. mor. §. CXLII.*) ita et ACTIO BONA erit , quæcumque ad conservationem perfectionemque hominis prodest ; MALA , quæ destruit eumdem , ac imperfectiorem reddit .

Quid accio bona et mala.

CASTIGATIONES.

In Lib. I. c. I. §§. 1. 2.

Quemadmodum omne id homini bonum esse dicimus , quod eum conservat , ac perficit ... Ita actio bona ... Conservare hominem dicitur quidquid ad ejus durationem , et continua-